

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 110/2021-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha, Česká republika, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 19C/1/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 19C/1/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/1/2016 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **800 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 110/2021 zo 4. februára 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 7. januára 2021, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd napadnutým postupom okresného súdu. Sťažovateľka tiež navrhla prikázať konať okresnému súdu, priznať jej primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka si žalobou zo 4. januára 2016 podanou na okresnom súde proti žalovanej Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky uplatnila náhradu škody za nezákonné väznenie svojho zomrelého otca [REDAKOVANÉ]. Dňa 27. marca 2020 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy, ktorý ju listom č. k. 1SprV/335/2020 z 28. apríla 2020 uznal za dôvodnú.

3. Sťažovateľka uviedla, že súdne konanie na okresnom súde trvá vyše piatich rokov, pričom podľa nej ide o jednoduchú vec bez potreby znaleckého dokazovania, prekladu listín a podobne. Upozornila tiež na nekoncentrovaný prístup súdu v súvislosti so zrušením rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka.

II.

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že k celkovej dĺžke konania prispeli skutočnosti týkajúce sa nepriaznivej personálnej situácie na súde, opakovaná zmena zákonnej sudkyne a celková preťaženosť súdu. Predseda okresného súdu konštatoval, že konanie vo veci samej je právoplatne skončené (28. decembra 2018) a vo vzťahu k trovám uviedol, že vyššia súdna úradníčka bola dlhodobo práceneschopná a zastupujúca vyššia súdna úradníčka viackrát čerpala pandemickú OČR. Navrhol zväziť priznanie finančného zadosťučinenia.

5. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní uviedla, že aj napriek tomu, že konanie bolo právoplatné skončené, konanie o náhrade trov konania stále pokračuje, čo nespochybnil ani okresný súd.

III.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľku (II. ÚS 32/02).

7. Vec sťažovateľky nebola z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pretože išlo o náhradu škody za nezákonné väznenie zomrelého otca sťažovateľky. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania.

8. Ústavný súd musí konštatovať existenciu relevantných priet'ahov aj napriek skončeniu veci samej, a to v súvislosti s nerozhodnutím o trovách konania. Kým nie je rozhodnuté o trovách konania, prípad nie je uzavretý (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. júna 2016 vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 65302/11). Uvedený negatívny stav vznikol v dôsledku práceneschopnosti vyššej súdnej úradníčky od júla 2020 do septembra 2020 a následne aj práceneschopnosťou zastupujúcej vyššej súdnej úradníčky od júla 2020 do augusta 2020, pričom bola pracovne enormne vyťažená. Vyššia súdna úradníčka taktiež čerpala pandemickú OČR od 8. marca 2021 do 22. marca 2021. Viac ako dvojročné obdobie rozhodovania

o trovách konania je ústavne neudržateľné. Ústavný súd uvádza, že pri svojom rozhodnutí vzal do úvahy aj celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už od roku 2016.

9. Z vyjadrenia predsedu súdu možno dedukovať veľmi ťaživú situáciu na súde, ktorý čelí enormnému náporu vecí pri jeho personálnom poddimenzovaní. Predseda súdu až neštandardne odkazuje na zlyhanie štátu pri dlhodobom podceňovaní situácie na súde, ktorý je celorepublikovo najzaťaženejší s najšpecifickejšou a tiež osobitne zložitou agendou.

10. Systémové zlyhanie pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Ústavný súd môže spoľahlivo konštatovať, že Okresný súd Bratislava I je, čo sa týka včasnosti vybavovania vecí, na ústavnom súde neprimerane často napádaný. Prietahy, nielen čo sa týka počtu konaní, ale aj až extrémnej dĺžky procesov, indikujú až chronický stav. Ústavný súd v tejto súvislosti upozorňuje, že tento rozsiahly a akútny problém by si vyžadoval od rezortného ministerstva rýchle a efektívne riešenie.

11. Úlohou ústavného súdu nie je určovať namiesto okresného súdu optimálny postup v danej veci, ale posúdiť, či ním prijaté opatrenia a zvolený postup sú vzhľadom na okolnosti daného prípadu akceptovateľné z pohľadu ústavou garantovaného práva na konanie bez zbytočných prietahov, teda či postup okresného súdu nebol v tomto smere zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 99/02).

IV.

12. Ústavný súd z uvedených dôvodov deklaroval porušenie uplatnených práv a nariadil príkaz súdu konať bez zbytočných prietahov (čl. 127 ods. 2 ústavy).

13. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia 3 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Aj napriek tomu, že vec bola právoplatne skončená, dosiaľ nebolo rozhodnuté o výške trov konania, pričom z vyjadrenia okresného súdu nebolo zrejmé, kedy o výške trov rozhodnuté bude. Okolnosti prípadu naznačujú, že priznanie finančného zadosťučinenia je odôvodnené. Ústavný súd poznamenáva, že samotné deklarovanie práva, príkaz konať a plná náhrada trov konania majú implicitne satisfakčnú funkciu. V okolnostiach prípadu ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 800 eur.

14. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur spolu 384,08 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Ústavný súd sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania za právny úkon vykonaný

v roku 2021 (replika), pretože sťažovateľka v nej neuviedla nové a podstatné skutočnosti pre ústavný prieskum.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu